

ΣΕΒ

Αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας

**Αποτελέσματα έρευνας του ΣΕΒ και της ICAP στις Ελληνικές
Επιχειρήσεις**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006

ΣΕΒ

Αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της Στρατηγικής της Λισαβόνας

**Αποτελέσματα έρευνας του ΣΕΒ και της ICAP στις Ελληνικές
Επιχειρήσεις**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006

Επιστημονική επιμέλεια και συγγραφή του κειμένου

Κ. Δ. Αϊβαλής

Χ. Φ. Μπέλας

Α. Α. Τορτοπίδης

Στατιστική ανάλυση

Γ. Παναγιωτίδης

Α. Πρίντσιπας

Συντονισμός ερευνητών

Ε. Δεμερτζή

Γ. Παναγιωτίδης

Περιεχόμενα

Η Στρατηγική της Λισαβόνας και η έρευνα ΣΕΒ – ICAP	5
Κύρια συμπεράσματα	6
Αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο	7
Οι προσδοκίες για την πορεία των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο	12
Θα εκπληρώσει η Ελλάδα τους στόχους της Λισαβόνας;	16

Κατάλογος Διαγραμμάτων

1	Γενική αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας	7
2	Αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων	9
3	Βαθμολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων	9
4	Αξιολόγηση προόδου μεταρρυθμίσεων βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων	10
5	Αξιολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που έγιναν το τελευταίο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας	11
6	Βαθμολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που έγιναν το τελευταίο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας	11
7	Γενική αξιολόγηση της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας	12
8	Αξιολόγηση της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων	13
9	Βαθμολόγηση της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων	13
10	Αξιολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που γίνονται ή αναμένεται να γίνουν το επόμενο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας	14
11	Βαθμολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που γίνονται ή αναμένεται να γίνουν το επόμενο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας	15
12	Βαθμός επιτυχίας των στόχων που έχουν τεθεί βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας	16

Η Στρατηγική της Λισαβόνας και η Έρευνα ΣΕΒ – ICAP

Η στρατηγική της Λισαβόνας έχει υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση(ΕΕ) ως ένα πρόγραμμα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, , με σκοπό να γίνει η ΕΕ «η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία του κόσμου, βασισμένη στη γνώση με επικέντρωση στην προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης». Τον Οκτώβριο του 2005 η ελληνική Κυβέρνηση υπέβαλε στην ΕΕ ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που υπηρετεί τη Στρατηγική της Λισαβόνας.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών και η ICAP, στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης συνεργασίας τους, πραγματοποίησαν έρευνα στον ελληνικό εταιρικό τομέα για τη στρατηγική της Λισαβόνας. Ο σκοπός της έρευνας ήταν διττός:

Πρώτον, να αποτυπωθεί πως αξιολογούν οι εταιρίες την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην Ελλάδα τους τελευταίους δώδεκα μήνες και που αφορά στην προσπάθεια που έχει αναλάβει η κυβέρνηση να προχωρήσει σε οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να επιτευχθούν οι μεσοπρόθεσμοι στόχοι που έχει θέσει η στρατηγική της Λισαβόνας. Επίσης να εντοπισθεί ο βαθμός στον οποίο οι διάφοροι τομείς της επιχειρηματικής δραστηριότητας επηρεάστηκαν από τις μεταρρυθμίσεις.

Δεύτερον, να καταγραφούν οι προσδοκίες για την πορεία των μεταρρυθμίσεων για το επόμενο δωδεκάμηνο, οι τομείς της οικονομίας που αναμένεται ότι θα επηρεασθούν σημαντικά καθώς και να γίνει μια εκτίμηση εκ μέρους των εταιριών για τις προοπτικές τελικής επιτυχίας της Στρατηγικής της Λισαβόνας στην περίπτωση της Ελλάδας.

Τα αποτελέσματα βασίζονται στις απαντήσεις επιχειρηματιών ή επιχειρηματικών στελεχών σε ειδικό ερωτηματολόγιο που διαμορφώθηκε για τις ανάγκες της έρευνας.

Κύρια συμπεράσματα

Γενική αξιολόγηση της προόδου το τελευταίο δωδεκάμηνο

Συγκρατημένα θετική είναι η αξιολόγηση της προόδου που σημειώθηκε για την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας. Παρότι η σχετική πλειοψηφία θεώρησε ότι υπήρξε στασιμότητα, ο αριθμός των εταιριών που διαπίστωσαν πρόοδο ξεπέρασε κατά πολύ εκείνων που έκριναν ότι υπήρξε οπισθοδρόμηση.

Σε ποια πεδία μεταρρυθμίσεων σημειώθηκε πρόοδος

Η προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, η απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών και η υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας ήταν οι περιοχές με τη μεγαλύτερη πρόοδο.

Παρόλη την πρόοδο που έχει σημειωθεί, απομένει πολύς δρόμος ειδικά σε περιοχές όπως του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και της καινοτομίας και έρευνας – ανάπτυξης στις οποίες σημειώθηκε στασιμότητα ή οπισθοδρόμηση.

Ποιοι τομείς επηρεάστηκαν περισσότερο

Οι τομείς που επηρεάστηκαν θετικά, περισσότερο από όλους, ήταν ο τουρισμός και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Τι αναμένεται για το επόμενο δωδεκάμηνο

Η αισιοδοξία για την πορεία των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο είναι διάχυτη για όλα τα πεδία μεταρρυθμίσεων. Ιδιαίτερα τονισμένη είναι αναφορικά με την εφαρμογή μέτρων για υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορικής, για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές με τη δημόσια διοίκηση, αλλά και την προώθηση ενεργειών που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

Αντίθετα, οι δύο περιοχές για τις οποίες η αισιοδοξία είναι συγκριτικά περιορισμένη είναι η προώθηση των τεχνολογικών καινοτομιών και της έρευνας-ανάπτυξης καθώς και οι προοπτικές αναμόρφωσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Οι τομείς οι οποίοι αναμένεται ότι θα ωφεληθούν περισσότερο από την συνέχιση των μεταρρυθμίσεων είναι η ενέργεια και ο τουρισμός και ακολουθούν οι τηλεπικοινωνίες και οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ενώ οι προσδοκίες για πρόοδο που ωθείται από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι λιγότερο τονισμένες στην μεταποίηση και στον πρωτογενή τομέα.

Θα εκπληρώσει η Ελλάδα τους στόχους της Λισαβόνας;

Σχετικά με τις μεσο-μακροπρόθεσμες προοπτικές επίτευξης των στόχων της Λισαβόνας στην περίπτωση της Ελλάδας, η απόλυτη πλειοψηφία θεώρησε ότι η Ελλάδα θα επιτύχει μόνο εν μέρει του στόχους της Λισαβόνας.

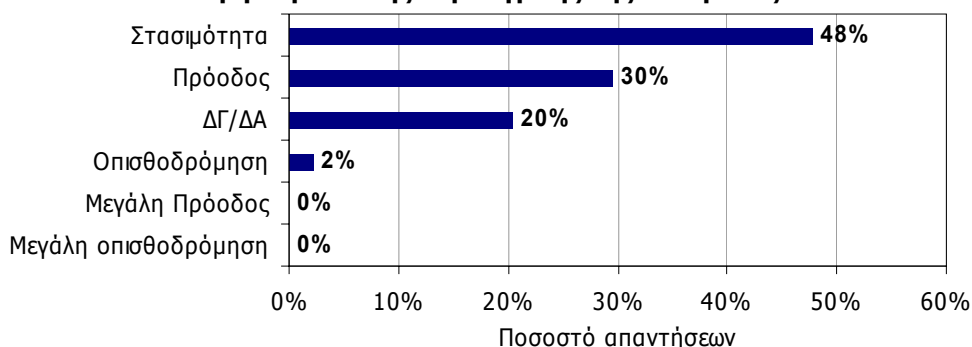
Αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο

Συγκρατημένα θετική είναι η αξιολόγηση όσον αφορά στην πρόοδο που σημειώθηκε για την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβόνας. Παρότι η σχετική πλειοψηφία θεώρησε ότι υπήρξε στασιμότητα, ο αριθμός των εταιριών που διαπίστωσαν πρόοδο ξεπέρασε κατά πολύ εκείνων που έκριναν ότι υπήρξε οπισθοδρόμηση.

Συγκεκριμένα, το 48% των εταιριών θεώρησαν ότι το τελευταίο δωδεκάμηνο υπήρξε στασιμότητα στην πορεία των μεταρρυθμίσεων. Το ποσοστό εκείνων που εκτίμησαν ότι υπήρξε πρόοδος (30%) ξεπέρασε κατά πολύ εκείνο όσων θεώρησαν ότι υπήρξε οπισθοδρόμηση (2%). Είναι αξιοσημείωτο ότι δεν υπήρξαν «ακραίες» απόψεις δεδομένου ότι καμία από τις εταιρίες που απάντησαν δεν θεώρησε είτε ότι υπήρξε μεγάλη πρόοδος είτε μεγάλη οπισθοδρόμηση. Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι σχεδόν μια στις πέντε εταιρίες δεν ήταν σε θέση ή δεν θέλησε να αξιολογήσει γενικά την πορεία των μεταρρυθμίσεων και δεν απάντησε στη συγκεκριμένη ερώτηση.

Διάγραμμα 1

Γενική αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Όταν ζητήθηκε από τις εταιρίες να αξιολογήσουν την πρόοδο σε συγκεκριμένα πεδία των μεταρρυθμίσεων, οι απαντήσεις είναι περισσότερο αποκαλυπτικές, δεδομένου ότι ελάχιστες επιχειρήσεις δεν απάντησαν. Ένα σημαντικό συμπέρασμα που προκύπτει από τη σύνθεση των απαντήσεων είναι ότι η μεγαλύτερη πρόοδος σημειώθηκε σε τομείς όπου δεν υπάρχει σημαντική κοινωνική διαφωνία. Αντίθετα, σε περιοχές πολιτικής όπου ελλοχεύει το στοιχείο της κοινωνικής σύγκρουσης οι επιχειρήσεις εκτίμησαν ότι υπήρξε στασιμότητα ή ελάχιστη πρόοδος.

Συγκεκριμένα, η διευκόλυνση των συναλλαγών με τη δημόσια διοίκηση χάρις στην εφαρμογή ηλεκτρονικών τεχνολογιών θεωρήθηκε το πεδίο στο οποίο σημειώθηκε η μεγαλύτερη πρόοδος. Το γεγονός αυτό μπορεί να αποδοθεί στην ανάπτυξη της ηλεκτρονικής εφαρμογής TAXIS η οποία συνέβαλε πολύ στη διευκόλυνση υποβολής φορολογικών δηλώσεων.

Δεύτερη σε σημασία θεωρήθηκε η πρόοδος που σημειώθηκε στο πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς κεφαλαίου. Η επίδραση του φορολογικού νόμου στην κερδοφορία και ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού τομέα, η έμφαση που έχει δοθεί στην εφαρμογή νομοθετικών προτάσεων που πηγάζουν από το πρόγραμμα δράσης για τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (Financial Services Action Plan, FSAP), αλλά και ο νέος νόμος 3340/2005 για την Κατάχρηση Αγοράς στην λειτουργία του χρηματιστηρίου φαίνεται ότι θεωρήθηκαν σημαντικά βήματα προόδου.

Τα μέτρα που προώθησαν την υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας ήταν τρίτα στη σειρά αξιολόγησης. Υπενθυμίζεται ότι τον τομέα αυτό ενισχύουν οι δράσεις «Δικτυωθείτε» και «Επιχειρείτε Ηλεκτρονικά» καθώς και η χρηματοδότηση εταιριών για την ανάπτυξη Ασύρματης Ευρυζωνικής Πρόσβασης.

Οι πολιτικές που θεσπίστηκαν για την απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών ήταν τέταρτες στη σειρά αξιολόγησης. Σε αυτή την αξιολόγηση θα πρέπει συνεπώς να ελήφθησαν υπόψη μεταξύ των άλλων ο νόμος 3337/2005 για τη λειτουργία των εμπορικών καταστημάτων, οι νόμοι 3263/2004 και 3316/2005 που επιφέρουν αλλαγές στο κανονιστικό πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων έργων, η προώθηση των ιδιωτικοποιήσεων, η αίσθηση εντεινόμενου ανταγωνισμού στις τηλεπικοινωνίες και την ενέργεια και ο νόμος 3373/2005 για το ρόλο της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

Οι αλλαγές που έγιναν στο επιχειρηματικό περιβάλλον ακολούθησαν. Εδώ ασφαλώς υπάρχει η γενική αξιολόγηση της φορολογικής μεταρρύθμισης και του επενδυτικού νόμου, που είναι μεν θετική, χωρίς ωστόσο να εκδηλώνεται μεγάλος ενθουσιασμός. Επίσης συνέβαλαν οι απλοποιήσεις στην αδειοδότηση μεταποιητικών μονάδων χαμηλής όχλησης, η προετοιμασία για την απλοποίηση ίδρυσης εταιριών καθώς και η προώθηση της αναμόρφωσης του νόμου 2190 και του πτωχευτικού δικαίου.

Οι θεσμικές μεταβολές που έγιναν και αφορούν την απασχόληση και την αγορά εργασίας ήταν ο τελευταίος παράγοντας (έκτος) που αξιολογήθηκε θετικά. Σε αυτόν περιλαμβάνονται τα όποια μέτρα ελήφθησαν για την καταπολέμηση της ανεργίας, την προώθηση της μερικής απασχόλησης, την ενίσχυση της ευελιξίας της αγοράς, την προσέλκυση περισσότερων ατόμων στην αγορά εργασίας, καθώς και για την καταπολέμηση των αναντιστοιχιών ανάμεσα στην προσφορά και ζήτηση εργασίας.

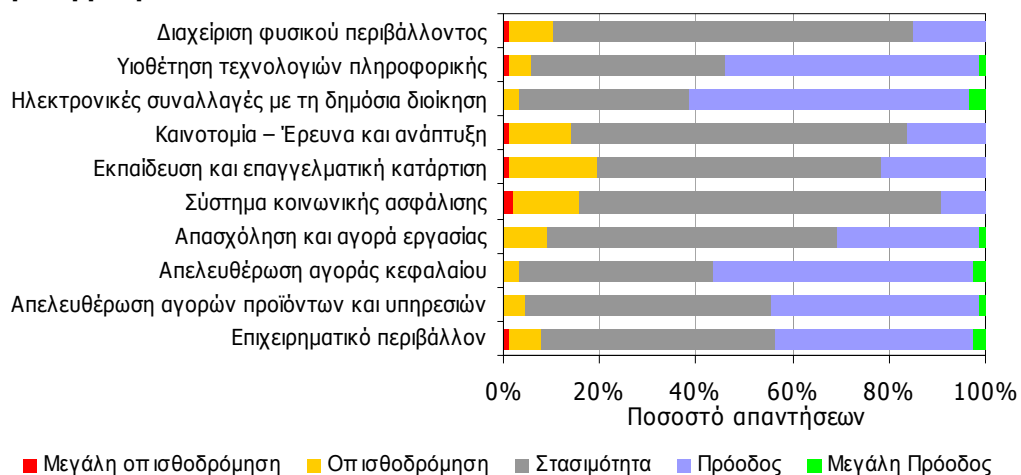
Τα τρία πεδία δράσης στα οποία κρίθηκε ότι υπήρξε στασιμότητα ήταν η εκπαίδευση-επαγγελματική κατάρτιση, η καινοτομία-έρευνα και ανάπτυξη και η διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος.

Τέλος το πεδίο στο οποίο οι εταιρίες έκριναν ότι υπήρξε οπισθοδρόμηση ήταν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Είναι λοιπόν πιθανό ότι τα κίνητρα που δόθηκαν για την πρόωρη αποχώρηση εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα θεωρήθηκαν ότι αντιβαίνουν προς την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας.

Διάγραμμα 2

Αξιολόγηση της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων

Διάγραμμα 3

Βαθμολόγηση* της πορείας των μεταρρυθμίσεων το τελευταίο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων

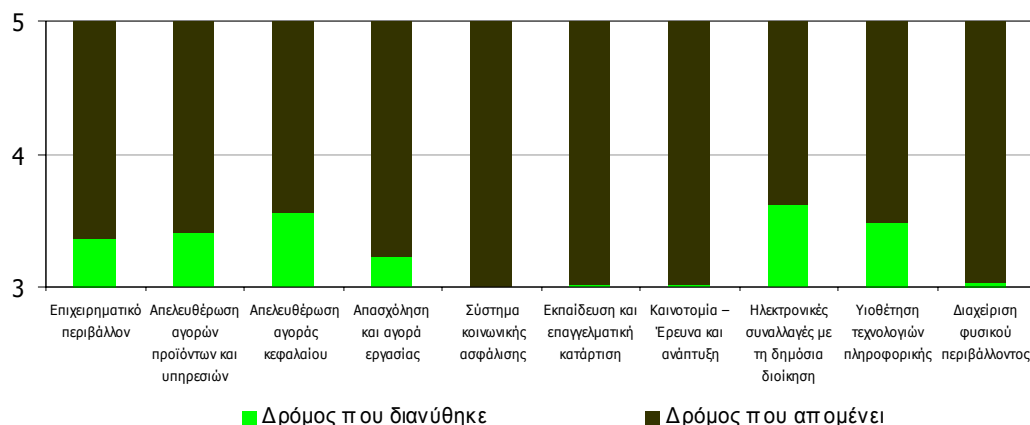

* Η κάθε ράβδος προκύπτει ως η μέση βαθμολογία που έδωσαν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας την εξής κλίμακα:
 1: Μεγάλη οπισθοδρόμηση, 2: Οπισθοδρόμηση, 3: Στασιμότητα, 4: Πρόοδος, 5: Μεγάλη πρόοδος

Προκύπτει συνεπώς ότι κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο έχουν προωθηθεί αρκετές μεταρρυθμίσεις, απομένει όμως πολύς δρόμος για την πλήρη εφαρμογή του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων για την επίτευξη των στόχων της Λισαβόνας, ειδικά στους τομείς του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, της εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και της καινοτομίας και έρευνας - ανάπτυξης.

Διάγραμμα 4

Αξιολόγηση προόδου μεταρρυθμίσεων βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων

Όσον αφορά στις επιπτώσεις των διαρθρωτικών μέτρων στους δέκα επιμέρους τομείς της οικονομίας κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο, οι επιχειρήσεις έκριναν ότι σε οκτώ υπήρξε πρόοδος και σε δύο (πρωτογενής τομέας, μεταποίηση) στασιμότητα.

Ο τομέας που κατά την γνώμη τους επηρεάστηκε θετικά, περισσότερο από όλους, ήταν ο τουρισμός. Φαίνεται συνεπώς ότι τα κίνητρα που παρέχει ο νέος αναπτυξιακός νόμος για επενδύσεις στον τουρισμό, η σύσταση και λειτουργία του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και ίσως οι προσπάθειες προβολής και προώθησης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος θεωρήθηκαν σημαντικά διαρθρωτικά μέτρα που προωθούν τους στόχους της Λισαβόνας στον τομέα του τουρισμού.

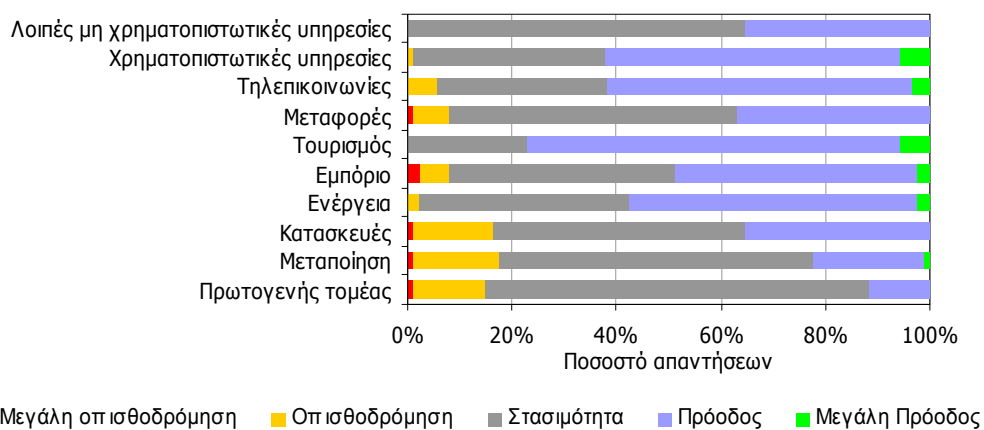
Οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες ήταν, σύμφωνα με τις εταιρίες, ο δεύτερος μεγάλος κερδισμένος από τις διαρθρωτικές μεταβολές που πραγματοποιήθηκαν. Η γενική εικόνα σημαντικής βελτίωσης της κερδοφορίας του τομέα επηρέασε ασφαλώς τις εκτιμήσεις.

Δύο άλλοι τομείς που κρίθηκε ότι ωφελήθηκαν από τις μεταρρυθμίσεις το τελευταίο δωδεκάμηνο ήταν οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια. Στις τηλεπικοινωνίες η άνοδος, κατά το τελευταίο δωδεκάμηνο, των ευρυζωνικών συνδέσεων θα πρέπει να επηρέασε θετικά την κρίση των επιχειρήσεων. Στην ενέργεια η έκδοση του νέου κώδικα διαχείρισης του συστήματος και συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας σε συνδυασμό με την ανάπτυξη εγχώριων δικτύων μεταφοράς και την προώθηση μεγάλων διεθνών ενεργειακών έργων φαίνεται ότι δημιούργησαν αίσθηση ευνοϊκών συνθηκών.

Θεωρήθηκε ότι οι κλάδοι του εμπορίου, των μη χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, των μεταφορών και των κατασκευών επηρεάστηκαν θετικά αλλά σε μικρότερο βαθμό από τα διαρθρωτικά μέτρα. Αντίθετα, οι δύο τομείς της οικονομίας για τους οποίους κρίθηκε ότι τα μέτρα δεν είχαν καμία επίδραση ήταν ο αγροτικός τομέας και η μεταποίηση. Τούτο είναι ανησυχητικό με δεδομένη, παρά τη μεγάλη ανάπτυξη των υπηρεσιών, τη μεγάλη σημασία που έχουν αυτοί, ιδιαίτερα η μεταποίηση, για την ελληνική οικονομία.

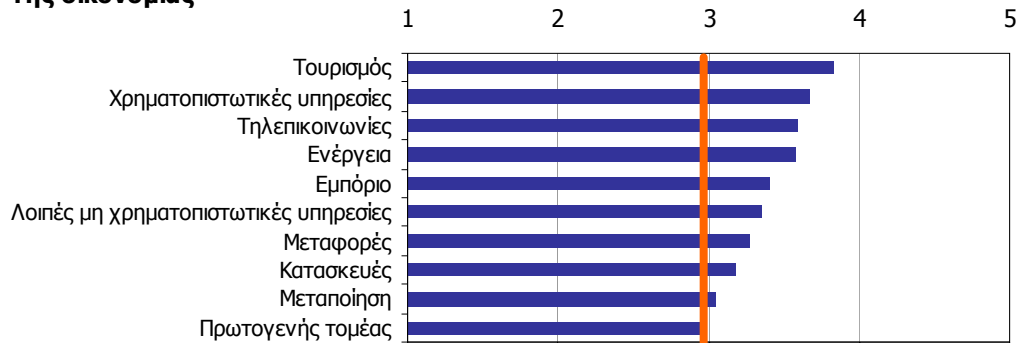
Διάγραμμα 5

Αξιολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που έγιναν το τελευταίο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας

Διάγραμμα 6

Βαθμολόγηση* των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που έγιναν το τελευταίο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας

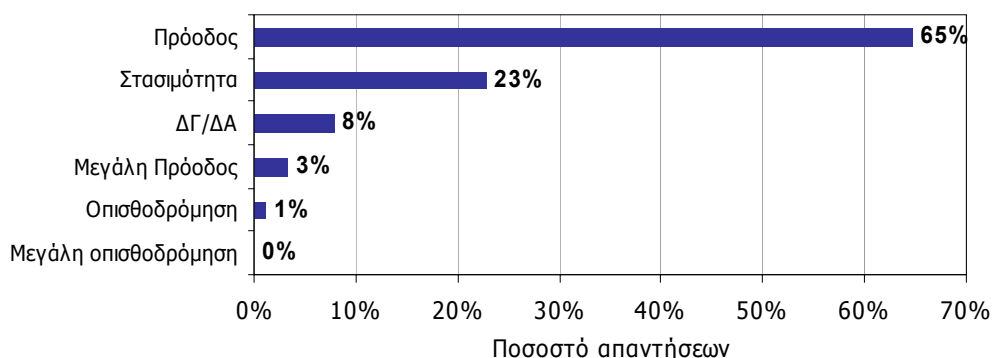
* Η κάθε ράβδος προκύπτει ως η μέση βαθμολογία που έδωσαν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας την εξής κλίμακα:
1: Μεγάλη οπισθοδρόμηση, 2: Οπισθοδρόμηση, 3: Στασιμότητα, 4: Πρόοδος, 5: Μεγάλη πρόοδος

Οι προσδοκίες για την πορεία των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο

Στις απαντήσεις των εταιριών υπάρχει αισιοδοξία για τις εξελίξεις που αφορούν στις μεταρρυθμίσεις το επόμενο δωδεκάμηνο. Συγκεκριμένα το 65% όσων έλαβαν μέρος στην έρευνα αναμένουν ότι θα σημειωθεί πρόοδος, ενώ μόνο το 23% πιστεύει ότι θα υπάρξει στασιμότητα. Το ποσοστό όσων δήλωσαν αβέβαιοι ή δεν θέλησαν να απαντήσουν ήταν χαμηλό, 8%, και σε συνδυασμό με τα παραπάνω σημαίνει ότι αρχίζει να εμπεδώνεται κάποια βεβαιότητα σχετικά με την πορεία των διαρθρωτικών αλλαγών. Φαίνεται επίσης ότι οι προσδοκίες χαρακτηρίζονται από ρεαλισμό, δεδομένου ότι το ποσοστό των ιδιαίτερα αισιόδοξων είναι στατιστικά ασήμαντο. Ασήμαντο είναι επίσης και το ποσοστό εκείνων που πιστεύουν ότι θα υπάρξει οπισθοδρόμηση, ενώ καμία εταιρία δεν αναμένει ότι θα υπάρξουν σοβαρές αρνητικές εξελίξεις. Εάν λοιπόν υπάρξει οπισθοδρόμηση, αυτό θα αποτελέσει μεγάλη δυσάρεστη έκπληξη.

Διάγραμμα 7

Γενική αξιολόγηση της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας

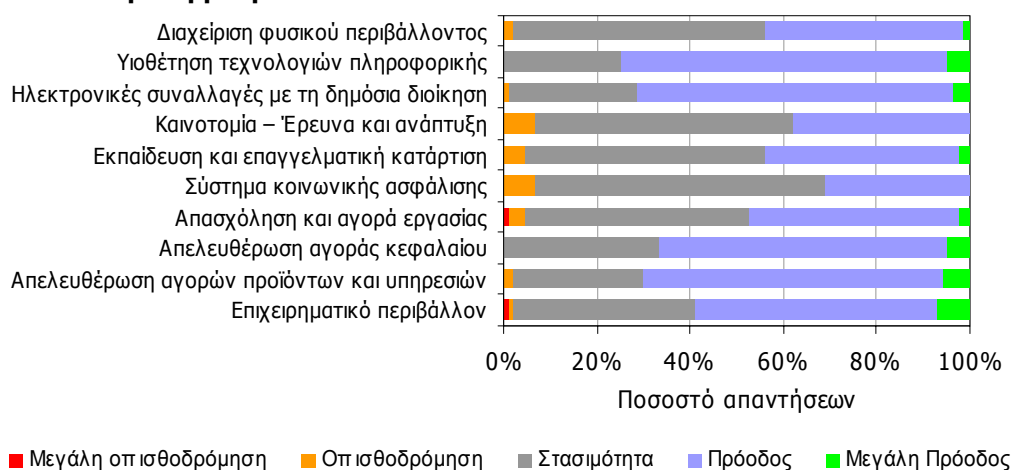
Η αισιοδοξία είναι διάχυτη για όλα τα πεδία μεταρρυθμίσεων. Ιδιαίτερα τονισμένη είναι αναφορικά με την εφαρμογή μέτρων για υιοθέτηση τεχνολογιών πληροφορικής, για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές με τη δημόσια διοίκηση, αλλά και την προώθηση ενεργειών που ενισχύουν τον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων, υπηρεσιών και κεφαλαίου.

Αναμένεται επίσης, η συνέχιση της εφαρμογής διαρθρωτικών μέτρων που επηρεάζουν θετικά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Σε κάποια απόσταση ακολουθούν οι προσδοκίες για τις προοπτικές μεταρρυθμίσεων στην απασχόληση και στην αγορά εργασίας, στην διαχείριση του περιβάλλοντος και στην εκπαίδευση-κατάρτιση.

Οι δύο τομείς για τους οποίους η αισιοδοξία είναι συγκριτικά περιορισμένη είναι η προώθηση των τεχνολογικών καινοτομιών και της έρευνας-ανάπτυξης καθώς και οι προοπτικές αναμόρφωσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Ασφαλώς πρόκειται για δύο τομείς όπου οι προκλήσεις είναι μεγάλες και τα προβλήματα πολύπλοκα.

Διάγραμμα 8

Αξιολόγηση της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων

Διάγραμμα 9

Βαθμολόγηση* της αναμενόμενης πορείας των μεταρρυθμίσεων το επόμενο δωδεκάμηνο βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας ανά πεδίο μεταρρυθμίσεων

* Η κάθε ράβδος προκύπτει ως η μέση βαθμολογία που έδωσαν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας την εξής κλίμακα: 1: Μεγάλη οπισθοδρόμηση, 2: Οπισθοδρόμηση, 3: Στασιμότητα, 4: Πρόοδος, 5: Μεγάλη πρόοδος

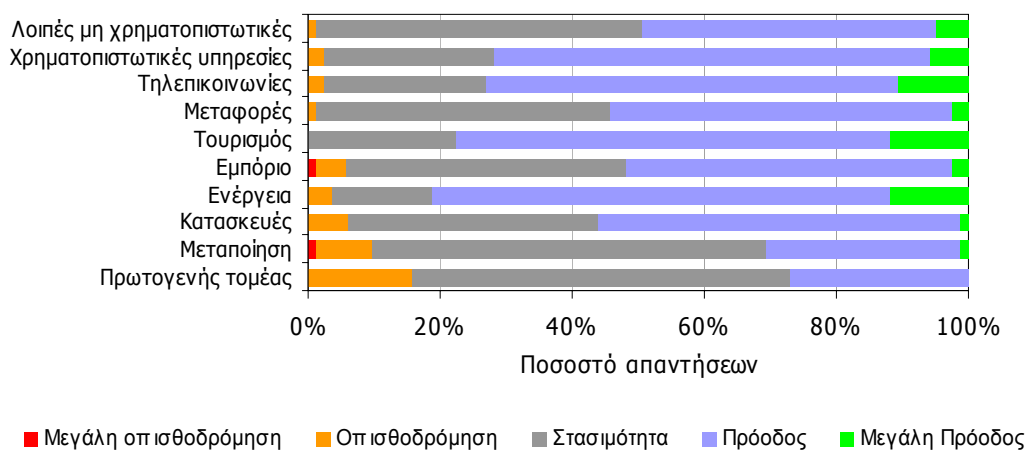
Οι δύο τομείς οι οποίοι αναμένεται ότι θα ωφεληθούν περισσότερο από την συνέχιση των μεταρρυθμίσεων είναι η ενέργεια και ο τουρισμός. Προφανώς για τον πρώτο υπάρχουν υψηλές προσδοκίες για απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας, δημιουργία εγχωρίων και διεθνών δικτύων μεταφοράς της και ανάπτυξη νέων παραγωγών. Επίσης οι προσδοκίες για ρυθμίσεις που αφορούν στη διαμόρφωση χωροταξικού σχεδιασμού για τις χρήσεις γης θα πρέπει να είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει θετικά τις προσδοκίες για τον τουρισμό.

Πρόδος αναμένεται να σημειωθεί εξαιτίας της συνέχισης των μεταρρυθμίσεων στους τομείς των τηλεπικοινωνιών και των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Σε κάποια απόσταση ακολουθούν οι προσδοκίες σε τομείς της οικονομίας που χαρακτηρίζονται από κάποια εσωστρέφεια, αφού δεν είναι ιδιαίτερα ανοικτοί στον διεθνή ανταγωνισμό. Πρόκειται για το εμπόριο, τις κατασκευές, τις μεταφορές, και τις μη χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Οι προσδοκίες για πρόοδο που ωθείται από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι λιγότερο τονισμένες στην μεταποίηση και στον πρωτογενή τομέα. Τούτο, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι και για τους δύο αυτούς τομείς εκτιμήθηκε ότι κατά το προηγούμενο δωδεκάμηνο υπήρξε στασιμότητα, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη για την χάραξη της διαρθρωτικής πολιτικής. Ιδιαίτερα η θεραπεία των αδυναμιών της μεταποίησης, που είναι ένας τομέας οικονομικής δραστηριότητας ανοιχτός στα ρεύματα του διεθνούς ανταγωνισμού θα πρέπει να γίνει αντικείμενο ιδιαίτερης φροντίδας της διαρθρωτικής πολιτικής.

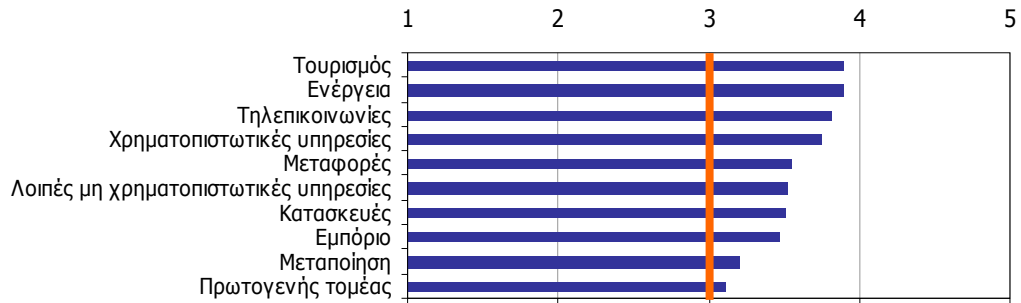
Διάγραμμα 10

Αξιολόγηση των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που γίνονται ή αναμένεται να γίνουν το επόμενο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας

Διάγραμμα 11

Βαθμολόγηση* των επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων που γίνονται ή αναμένεται να γίνουν το επόμενο δωδεκάμηνο στην ανταγωνιστικότητα ανά τομέα της οικονομίας

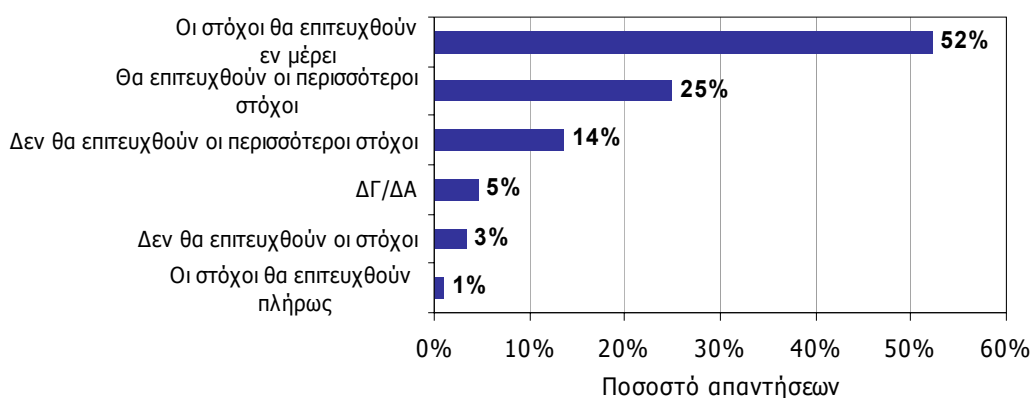
* Η κάθε ράβδος προκύπτει ως η μέση βαθμολογία που έδωσαν οι επιχειρήσεις χρησιμοποιώντας την εξής κλίμακα:
1: Μεγάλη οπισθοδρόμηση, 2: Οπισθοδρόμηση, 3: Στασιμότητα, 4: Πρόοδος, 5: Μεγάλη πρόοδος

Θα εκπληρώσει η Ελλάδα τους στόχους της Λισαβόνας;

Η τελευταία ερώτηση προς τις επιχειρήσεις αφορούσε στις μεσο-μακροπρόθεσμες προοπτικές επίτευξης των στόχων της Λισαβόνας στην περίπτωση της Ελλάδας. Και εδώ οι απαντήσεις ήταν ρεαλιστικά αισιόδοξες. Συγκεκριμένα η απόλυτη πλειοψηφία όσων απάντησαν στην έρευνα (52%) θεώρησαν ότι η Ελλάδα θα επιτύχει μόνο εν μέρει του στόχους της Λισαβόνας. Τούτο θα πρέπει να θεωρηθεί ως μια λελογισμένη απάντηση δεδομένων των μεγάλων δυσκολιών που συναντά το εγχείρημα σε άλλες οικονομικά ισχυρότερες χώρες της ΕΕ. Ενδεικτική πάντως της πίστης του ελληνικού επιχειρηματικού κόσμου στις προοπτικές επιτυχίας της στρατηγικής είναι ότι το 25% θεώρησε ότι οι περισσότεροι στόχοι θα επιτευχθούν έναντι ενός 14% που δήλωσαν ακριβώς το αντίθετο.

Διάγραμμα 12

Βαθμός επιτυχίας των στόχων που έχουν τεθεί βάσει της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Η ταυτότητα της έρευνας

Προκειμένου να αποτυπωθεί πώς αξιολογούν οι εταιρίες την πρόοδο της εφαρμογής της Στρατηγικής της Λισαβόνας συντάχθηκε ερωτηματολόγιο που απευθύνθηκε στους διευθύνοντες συμβούλους των 200 μεγαλύτερων ελληνικών εταιριών βάσει πωλήσεων έτους 2004 και σε ένα τυχαίο δείγμα από άλλες 200 εταιρίες από όλους τους κλάδους της ελληνικής οικονομίας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από το Μάρτιο έως τον Ιούλιο του 2006. Δυστυχώς το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν χαμηλό, αφού μόνο 88 εταιρίες απάντησαν εκ των οποίων οι 25 δεν ανήκαν στις 200 μεγαλύτερες. Δεδομένου ότι τα ποσοστά ανταπόκρισης σε όλες τις άλλες έρευνες που έχουν πραγματοποιήσει από κοινού ο ΣΕΒ και η ICAP ήταν πολύ υψηλότερα, μπορούμε να εικάσουμε ότι είτε πολλές ελληνικές εταιρίες δεν είναι επαρκώς ενημερωμένες προκειμένου να αξιολογήσουν την πορεία και την προοπτική των μεταρρυθμίσεων, είτε είναι απρόθυμες να αποκαλύψουν τις αξιολογήσεις αυτές σε μια έρευνα.

Πάντως οι απαντήσεις των 88 εταιριών που ανταποκρίθηκαν παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον δεδομένου ότι αποτελούν μοναδική πηγή πληροφόρησης για τη στάση του ελληνικού εταιρικού τομέα προς τις μεταρρυθμίσεις που επιχειρούνται.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Ξενοφώντος 5, 105 57, Αθήνα
Τηλ.: 211 500 6000, Fax: 210 32 22 929

www.fgi.org.gr

ICAP ΑΕ

Βας. Σοφίας 64, 115 28 Αθήνα
Τηλ.: 210 7200 000, Fax: 2107220815

www.icap.gr

